

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Infrastrukturdepartementet

Yttrande över Energimarknadsinspektionens promemoria Lokaliseringssignaler i elnätstariffer

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

Promemorian innehåller förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857). Det föreslås en specifik undantagsbestämmelse i ellagen som möjliggör lokaliseringssignaler¹ där det behövs för att främja ett effektivt nätutnyttjande. Energimarknadsinspektionen föreslår att enbart kostnader för nätförluster, överbelastningar och kostnader för nyinvesteringar vid byggande av starkströmsledning kan inkluderas i en sådan signal. För att ytterligare förklara vilka kostnader det handlar om bör Energimarknadsinspektionens ges möjligheten att tydliggöra detta i föreskrifter.

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Bakgrund och syfte med förslaget

Vid avregleringen av elmarknaden 1996 hade Sverige överkapacitet i elnätet i förhållande till det överföringsbehov som fanns. Under de senaste åren har diskussionen flyttats från energi- och effektproblematik till lokala nätkapacitetsproblem. Det anges att det redan nu råder nätkapacitetsbrist i storstadsregionerna Stockholm, Malmö, Uppsala och Mälardalen liksom på Gotland. Om inte tillräcklig nätkapacitet finns tillgänglig blir det svårare för nya kunder att anslutas vilket kommer att bromsa utvecklingen i Sveriges tillväxtområden. Vidare anges att i flera fall har kommuner eller andra aktörer tvingats säga nej till nyetableringar på grund av begränsningar i elnätets överföringskapacitet.

För att åstadkomma ett effektivare utnyttjande av elnätet anges att prissignaler från överliggande nät måste få en påverkan på tarifferna i underliggande elnätsnivåer. Detta så att korrekta prissignaler kan nå ända fram till slutkunden. Syftet med lokaliseringssignaler i nättarifferna anges vara att främja ett effektivt utnyttjande av elnätet genom att påverka relevanta nätanvändares beteende.

Regelrådet finner redovisningen av bakgrund och syfte med förslaget godtagbar.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

Det anges att givet syftet har ett antal alternativa lösningar identifierats som behöver utvärderas. Dessa är att möjliggöra att lokaliseringssignaler från transmissions- och regionnät når ner till lokalnäten men

¹ Lokaliseringssignaler innebär att man låter nätkundernas tariffer variera och spegla kostnaden för att använda elnätet vid olika tidpunkter och i olika delar av nätet.

inte tillåta andra lokaliseringssignaler i lokalnätstariffen. Andra lösningar är att utvidga undantagsbestämmelserna i 4 kap. 4 a § ellagen eller att använda endast lokala flexibilitetsmarknader. Slutligen redogörs även för alternativet att införa undantag till kravet att nättariffer för överföring av el för område inte får utformas med hänsyn till var inom området en anslutning är belägen. Det redogörs bland annat vidare för att en av de alternativa lösningarna inte är tillräcklig för att främja ett effektivt utnyttjande av elnätet på ett bra sätt. Det framgår också varför andra lösningar inte förordas.

Det redogörs vidare för nollalternativet vilket innebär att inga förändringar i regelverket görs. Bland annat kan det på sikt innebära efterfrågan på för mycket överföring vid tider som är kritiska för elnätet. Detta kan i förläningen göra att nätet riskerar att behöva byggas ut fastän det finns andra verktyg som hade kunnat användas istället. Därutöver framgår ett exempel vars beräkningar visar på att kostnaden för samhället, om nätföretaget inte använder en lokaliseringssignal, är 600 000 kronor högre per år än om en lokaliseringssignal hade använts.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår vilka andra lösningar som har beaktats. Det är vidare särskilt positivt att redovisningen av effekter av om ingen reglering kommer till stånd innehåller räkneexempel för att illustrera konsekvenserna.

Regelrådet finner redovisningen av alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd godtagbar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

Energimarknadsinspektionen gör bedömningen att förslaget är förenligt med EU-rätten. Det anges att det av Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el framgår hur elnätstariffer får utformas. Det anges bland annat att tariffer inte får utformas med hänsyn till avstånd på lokalnät. Det anges vidare att svenska regelverket går längre och förbjuder någon geografisk hänsyn överhuvudtaget. Det redogörs vidare för skillnaden mellan avståndsberoende och lokaliseringssignaler. Den sammantagna bedömningen är att lokaliseringssignaler är tillåtna enligt EU-rätten.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Det nya regelverket bör enligt förslagsställaren träda ikraft den 1 januari 2021. Informationsinsatser anges kunna behövas gentemot elnätföretag från Energimarknadsinspektionens sida. Elnätsföretagen har enligt ellagen informationsplikt gentemot sina kunder.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår inte tillräckligt vad som har beaktats vid valet av tidpunkt för ikraftträdande. Detta exempelvis om det finns ett behov av att förslaget ska träda i kraft så snart som möjligt. Enligt Regelrådet är avsaknaden av ytterligare uppgifter en brist. Redovisningen av behov av speciella informationsinsatser är kortfattad men likväl tillräcklig.

Regelrådet finner redovisningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande bristfällig men redovisningen avseende behov av speciella informationsinsatser godtagbar.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

Alla lokalnätsföretag i Sverige anges potentiellt beröras av förslaget i och med att alla får möjligheten att använda lokaliseringssignaler. Idag finns det cirka 180 verksamma elnätföretag av varierande storlek.

Vidare anges att de tre största företagen har över 700 000 kunder, därefter finns det fem företag som har över 100 000 kunder. De flesta, cirka 46 procent av företagen har färre än 10 000 kunder men fler än 1 000 kunder. Det anges också finnas åtta företag som har färre än 1 000 kunder. Dessutom anges det finnas 21 nätföretag som äger och driver regionnät. Dessa företag anges ha färre men större kunder. Regionsnätsföretagen påverkas inte av förslaget, inte heller Svenska kraftnät. Därutöver påverkar förslaget alla företag i övriga branscher som använder el i sin verksamhet på något sätt.

Regelrådet gör följande bedömning. Vad gäller elnätsföretagen hade det varit önskvärt om uppgifterna om storlek också hade exemplifierats med omsättning. Vidare hade redovisningen om konsumenter av el kunnat exemplifieras med branscher där använder förhållandevis mer el. Detta har dock inte varit avgörande för bedömningen.

Regelrådet finner redovisningen av berörda företag utifrån antal, storlek och bransch godtagbar.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Administrativa kostnader

Förslaget innebär att de nätföretag som börjar använda lokaliseringssignaler i sina tariffer behöver göra justeringar i sina tekniska system såväl som ekonomisystem. Det anges också kunna medföra kostnader för att implementera tarifferna såsom informationsbrev till kunder, kompletteringar av kundinformationssystem med nya visualiseringsverktyg på webbplatsen.

Regelrådet gör följande bedömning. Det saknas kvantifiering eller försök till kvantifiering av förslagets administrativa kostnader. Detta givet att förslaget kan medföra förändringar i bland annat faktureringsystem går det exempelvis inte att utesluta att även information och rutiner kan behöva justeras. Om bedömningen är att det inte är möjligt att kvantifiera eller att kostnadsförändringarna är av mindre betydelse borde detta ha tydliggjorts ytterligare.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets administrativa kostnader bristfällig.

Andra kostnader och verksamhet

Avseende lokalnätsföretag anges att tariffer med lokaliseringssignaler inte finns idag på lokalnätet. Vissa nätföretag anges ha elmätare som klarar av timvismätning. Det anges också att det kommer gälla nya krav på elmätare från år 2025, vilket kommer innebära att nödvändig funktionalitet då finns på plats för lokaliseringssignaler. Vidare anges att för de nätföretag som redan har elmätare som klarar timvis mätning kan det finnas problem med avräkning och debitering. I flertalet fall är inte nuvarande system anpassade för att hantera timvis avräkning av alla kunder. Systemet är inte heller anpassat för fakturering av alla kunder utifrån timvis mätning och tariffer. Vidare behöver nätföretagen investera i uppdaterade IT- och faktureringsystem. Det anges också kunna medföra kostnader för att implementera tarifferna såsom informationsbrev till kunder, kompletteringar av kundinformationssystem med nya visualiseringsverktyg på webbplatser. En ny tariffstruktur kan också komma att öka antalet frågor till företagets kundservice vilket ökar kostnaderna där.

Sammanfattningsvis anger förslagsställaren bland annat att nätföretagen behöver göra ett antal åtgärder för att kunna introducera tariffer med lokaliseringssignaler. Dock anges att vissa företag redan har stora delar av funktionaliteten på plats och för dem innebär det inte några stora kostnader för att kunna utnyttja möjligheten som förslaget innebär. Om nätföretag inte har funktionalitet på plats och snabbt vill utnyttja lokaliseringssignaler kommer det troligtvis innebära högre kostnader för dem. Om befintliga mätare byts ut i förtid eller om bytet av IT-system tidigareläggs kommer kostnaderna att öka.

Förslagsställaren anger vidare att eftersom förslaget endast innebär en möjlighet och inte en skyldighet kan nätföretagen själva utifrån kostnader och nyttor styra när det är rimligt att göra förändringar.

Avseende företag som använder el i sin verksamhet kommer inte förslaget innebära någon större påverkan för dessa företags verksamheter. Det kommer dock skapas incitament att effektivisera sin verksamhet utifrån den prissignal som lokaliseringssignalen innebär. Om företagen fortsätter som idag riskerar deras kostnad för elnät att öka. Hur mycket anges bero på signalens storlek och företagets elanvändning. Det anges att om lokaliseringssignalen exempelvis är 200 öre per kWh och företagets elanvändning är 170 kWh per timme under de 50 dimensionerande timmarna per år kommer företagets kostnad, om man fortsätter konsumera el som idag, att öka med 17 000 kronor per år.

Regelrådet gör följande bedömning. Det finns en förståelse i svårigheten att ange kostnaderna till följd av förslaget på en aggregerad nivå. Regelrådet saknar dock försök till kvantifieringar av de åtgärder som följer om möjligheten till lokaliseringssignal utnyttjas. Detta hade kunnat illustreras med exempelberäkningar för ett företag med mycket respektive lite av funktionaliteten på plats.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets andra kostnader bristfällig men redovisningen avseende verksamhet godtagbar.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

Elnätsverksamhet bedrivs som reglerade monopol. Det anges innebära att förslaget inte innebär någon påverkan på konkurrensförhållandena i den branschen. Företagen konkurrerar inte med varandra. Avseende företag som använder el som insats i sin verksamhet kan kostnaderna påverkas om man bedriver sin verksamhet i en del av ett elnät som får en lokaliseringssignal. Om företagen inte ändrar sitt beteende och kostnaderna påverkas kan det leda till konkurrensnackdelar mot andra företag i samma bransch som bedriver verksamhet i andra områden som inte får en lokaliseringssignal. Detta anges gälla både nationell och internationell konkurrens.

Regelrådet gör följande bedömning. Det är positivt att det redogörs för den potentiella påverkan både för elnätsföretagen men också för konsumenterna. För att ytterligare höja konsekvensutredningens kvalitet hade det också kunnat framgå uppgifter om förslaget kan komma att påverka företagsetableringar till följd av att eventuella begränsningar i elnätets överföringskapacitet minskar.

Regelrådet finner redovisningen av påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag godtagbar.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

Det anges att analysen inte visar på annan påverkan på berörda företag än vad som beskrivits tidigare.

Regelrådet finner redovisningen av regleringens påverkan på företagen i andra avseenden godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Det anges att Energimarknadsinspektionens analys inte visar på att någon särskild hänsyn behöver tas till små elnätsföretag. Bland annat anges att förslaget innebär en möjlighet och inte ett krav på att använda lokaliseringssignaler. Vidare anges att mindre företag ofta har mindre nätområden och därmed mindre sannolikhet för variationer i nätet som är förknippade med kapacitetsbegränsningar. Vad gäller andra företag än elnätsföretag anges att de kostnader som elanvändare orsakar elnätet lämpligtvis bör betalas av samma elanvändare. Någon särskild hänsyn behöver enligt energimarknadsinspektionens analys inte tas.

Regelrådet gör följande bedömning. Bedömningen och tillhörande motivering är tillräckligt tydliga givet att förslaget endast berör en möjlighet att använda sig av lokaliseringssignaler.

Regelrådet finner redovisningen av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning godtagbar.

Sammantagen bedömning

Regelrådet gör bedömningen att stora delar av konsekvensutredningen innehåller tillräckliga uppgifter. Dock brister redovisningen avseende förslagets kostnader vilket även har varit avgörande för den sammantagna bedömningen.

Regelrådet finner därför att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Stöd till regelgivare i konsekvensutredningsarbetet finns i [Tillväxtverkets handledning för konsekvensutredning](#).

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 2 september 2020.

I beslutet deltog Elisabeth Thand Ringqvist, ordförande, Hanna Björknäs, Claes Norberg, Lennart Renbjer och Marie-Louise Strömgren

Ärendet föredrogs av Katarina Porko.

Elisabeth Thand Ringqvist
Ordförande

Katarina Porko
Föredragande